

KORKEIMMALLE HALLINTO-OIKEUDELLE

Asia

Valituslupahakemus ja valitus

Valituksen kohteena oleva päätös

Turun hallinto-oikeuden päätös 17.11.2023 H2106/2023

Valittajat

Nakkilan kunnanhallitus

Nakkilan tekninen valiokunta

Asiamies ja prosessiosoite

Asianajaja Juha Norolahti
Kotka & co. Asianajotoimisto Oy
Eteläkauppatori 4 B (3. krs), 28100 Pori
p. +358 2 634 8200
juha.norolahti@kotkaco.fi

1. VALITUSLUPAHAKEMUS

1.1. Nakkilan teknisen valiokunnan valitusoikeus MRL 190 §:n 2 momentin nojalla

Valituksen kohteena olevassa Turun hallinto-oikeuden päätöksessä (liite 1) hallinto-oikeus on kumonnut Nakkilan teknisen valiokunnan päätöksen (28.06.2023/61§) ja palauttanut asian valiokunnalle uudelleen käsiteltäväksi.

Turun hallinto-oikeuden Nakkilan tekniselle valiokunnalle osoittamassa valitusosoituksessa ei ole kirjattu Nakkilan teknisen valiokunnan suoraa MRL 190 §:n 2 momentin mukaista valitusoikeutta.

Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL, 132/1999) 190 §:n 2 momentin mukaan tämän lain mukaisen päätöksen tehneellä viranomaisella on valitusoikeus hallinto-oikeuden päätöksestä, jos hallinto-oikeus on muuttanut viranomaisen päätöstä tai kumonnut sen. Em. pykälän 3 momentin mukaan rakennuslupaa, katusuunnitelmaa tai hulevesisuunnitelmaa koskevaan hallinto-oikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla siltä osin kuin asia on ratkaistu lainvoiman saaneessa asemakaavassa.

Annetusta valitusosoituksesta huolimatta Nakkilan tekninen valiokunta katsoo, että kyseessä on MRL 190 §:n 2 momentin mukainen tilanne, jossa Nakkilan teknisellä valiokunnalla on valitusoikeus suoraan edellä todetun lain nojalla. Asiassa ei ole kyse MRL 190 §:n 3 momentissa luetelluista asioista, vaan purkamisluvista, joita ei ole ratkaistu lainvoiman saaneessa asemakaavassa.

Nakkilan tekninen valiokunta katsoo edellä esitetyllä perusteella, että Turun hallinto-oikeuden valitusosoituksesta poiketen Nakkilan teknisen valiokunnan valitusoikeuden tulisi seurata suoraan laista.

1.2. Nakkilan teknisen valiokunnan ja Nakkilan kunnanhallituksen perusteet valitusluvan myöntämiselle

Mikäli korkein hallinto-oikeus katsoo, että Nakkilan teknisellä valiokunnalla on valitusoikeus vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan, lausuu Nakkilan tekninen valiokunta yhdessä Nakkilan kunnanhallituksen kanssa (jäljempänä molemmat yhdessä "Valittajat") valituslupahakemuksen perusteluina seuraavaa:

Valittajat hakevat valituslupaa 1) sillä perusteella, että lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa ja oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeätä saattaa tämä asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi, ja 2) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Asialla on merkittävä ennakkoratkaisuarvo

Asiasta saatavalla ratkaisulla ja sen vaikutuksilla on laajempaa yhteiskunnallista merkittävyyttä. Suomen rakennuskanta vanhenee voimakkaasti ja myös rakennusten korjausvelka kasvaa. Rakennusten purkaminen tulee yleistymään, koska 1940–1970-lukujen rakennusten korjaaminen ei välttämättä ratkaise niiden yleistä sisäilmaongelmia eikä tiloja saada muutettua vastaamaan nykyisiä vaatimuksia.

Nakkilan kunnan selvitystoimissa on todettu, että purkamislupien kohteena olevista tiloista ei saneeraamalla saada toimivia. Mikäli kohteet saneerattaisiin, rakenteisiin saattaa saneerauksesta huolimatta jäädä mikrobeja ja riskirakenteita, niin että sisäilmasta ei saada koulurakennukselta edellytettävää tasoa.

MRL 192 §:n 3 momentin mukaan ELY-keskuksella on valitusoikeus rakennuksen purkamista koskevasta päätöksestä silloin, kun rakennus on valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittävä. Kyse on rajoitetusta valitusoikeudesta kunnan itsehallinnon ydinpiiriin kuuluvaan seikkaan.

MRL 192 §:n 3 momentti on nykyisessä muodossaan tullut voimaan vuonna 2017, jolloin ELY-keskusten valitusoikeutta rajattiin. KHO ei ole arvioinut ko. momentin soveltuvuutta nyt kysymyksessä olevan kaltaisessa tilanteessa. Tästä syystä kysymyksellä on laajempaa yhteiskunnallista vaikutusta ja ennakkoratkaisu on tarpeen.

Muu painava syy

Nakkilan koulujen kehittämistä koskevassa hankkeessa on tarkoituksena keskittää opetusta suunniteltuun koulurakennukseen lisäten kunnan elinvoimaisuutta ja vetovoimaisuutta. Nakkilan kunnassa on liian paljon olemassa olevia vanhoja koulurakennuksia, joihin ei riitä oppilaita tulevaisuudessa. Näille koulurakennuksille on vaikeaa löytää järkevää jatkokäyttöä ja näistä rakennuksista aiheutuu huomattavat ylläpitokulut.

Kunta pyrkii hankkeella uudistamaan rakennuskantaansa. Perimmäisenä tarkoituksena on nykypäivän vaatimukset täyttävän rakennuksen rakentaminen ja turvallisten ja terveellisten olosuhteiden luominen peruskoululle ja lukiolle pitkälle tulevaisuuteen.

Rakennusten purkamisen viivästymisellä on Nakkilan kunnalle suuri taloudellinen ja strateginen merkitys. Valitusluvan myöntämiseen on erittäin painava taloudellinen syy.

Tässä esitetyn lisäksi Valittajat vetoavat valituslupahakemuksen perusteina jäljempänä valituksessa esitettyyn.

2. VALITUS

2.1. Vaatimukset

Ensisijaisesti Valittajat vaativat, että korkein hallinto-oikeus

- (i) kumoaa valituksen kohteena olevan hallinto-oikeuden päätöksen kokonaisuudessaan;

Toissijaisesti Valittajat vaativat, että korkein hallinto-oikeus

- (ii) kumoaa valituksen kohteena olevan hallinto-oikeuden päätöksen asuntolarakennuksen (Arontörmä, kiinteistötunnus 531-402-2-173) osalta.

2.2. Kiirehtimispyyntö

Valittajat pyytävät, että korkein hallinto-oikeus käsittelee valituksen kiireellisenä sen yhteiskunnallisen merkittävyyden vuoksi.

Uuden koulurakennuksen rakentamiseen liittyvät kilpailutukset odottavat asian etenemistä samoin kuin Nakkilan kunnanvaltuuston päättämä kouluverkon kehittäminen.

2.3. Katselmus

Valittajat pyytävät, että korkein hallinto-oikeus suorittaa katselmuksen kysymyksessä olevilla rakennuksilla ja niiden ympäristössä. Valittajien kannan mukaan katselmus on välttämätön kohdassa 2.4.5 esitettyjen seikkojen toteamiseksi.

2.4. Perusteet

2.4.1. Asian tausta

Nakkilan kunnanvaltuusto on päättänyt 26.9.2022/40§, että kuntaan rakennetaan uusi yhtenäiskoulu, joka sijoitetaan Kirkonseudun koulun tontille. Tontilla sijaitsee vuonna 1957 rakennettu tyypillinen rakennusaikansa koulurakennus (jäljempänä ”Koulurakennus”). Kunnanvaltuusto on hyväksynyt rakennushankkeelle hankesuunitelman 3.4.2023/13§.

Keskustan asemakaavan korttelissa 83 tontilla 1 sijaitseva Koulurakennus ja tontilla 2 sijaitseva asuntolarakennus (jäljempänä ”Asuntolarakennus”) tulee purkaa ennen uuden Koulurakennuksen rakentamista (Koulurakennus ja Asuntolarakennus jäljempänä yhdessä ”Rakennukset”).

Nakkilan kunnan rakennustarkastaja on myöntänyt purkamisluvat Koulurakennuksen (9.5.2023/22§ purkamislupa 15/2023 kiinteistölle 531-402-2-87 Keskuskoulu) ja Asuntolarakennuksen (9.5.2023/23§ purkamislupa 16/2023 kiinteistölle 531-402-2-173 Arontörmä) purkamiseen. Rakennustarkastajan päätöksissä on käsitelty kattavasti purkamislupien MRL:n mukaiset edellytykset ja päätökset ovat perustuneet hallintolain 31 §:n 1 momentin tarkoittamalla tavalla riittäviin selvityksiin.

Kummastakaan purkamisluvasta ei ole Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (jäljempänä ”ELY-keskus”) oikaisuvaatimuksen lisäksi tullut ainoatakaan muuta oikaisuvaatimusta, huomautusta, taikka edes yhteydenottoa rakennusvalvontaan. Naapurit on kuultu ja ko. lupahakemukset on kuulutettu MRA 65 § mukaisesti (purkamislupapäätökset 15/2023 ja 16/2023 lisäselvitykset ja perustelut).

Kouluverkkoratkaisua on käsitelty laajasti hankesuunnitelmassa sivistysvaliokunnassa, teknisessä valiokunnassa, kunnanhallituksessa ja asia on hyväksytty kunnanvaltuustossa (Nakkilan uuden koulun hankesuunnitelma 10.2.2023). Uuden koulurakennuksen rakentamisesta kyseiseen rakennuspaikkaan vallitsee kunnassa laaja tahotila.

Kunta on ennen uuden koulurakennuksen rakentamispäätöksen tekemistä selvittänyt huolellisesti kouluverkkomahdollisuudet (konsulttina WSP Finland Oy; sopimus 31.8.2021). Lisäksi kunta on tehnyt selvitykset Koulurakennuksen ja Asuntolarakennuksen purkamisperusteista 17.3.2023 (konsulttina AFRY Building Oy). Tehdyissä selvitystoimissa on havaittu, että tiloista ei edes saneeraamalla saada toimivia ja saneerauksista huolimatta rakenteisiin saattaa jäädä mikrobeja ja riskirakenteita, niin että sisäilmasta ei saada koulurakennukselta edellytettävää. Asian käsittelyssä kukaan taho ei ole väittänyt AFRY Building Oy:n johtopäätöksiä virheellisiksi.

Valittajat korostavat, että kyseessä ei ole pelkästään kustannuskysymys vaan se, että saneeraamalla ei ole mahdollista saada rakennusta koulukäyttöön soveltuvaksi mm. terveellisyys-, turvallisuus-, toimivuus-, esteettömyys- ja energiatehokkuusnäkökulmista.

Rakennuksilla ei ole realistista jatkokäyttöä (vrt. KHO 27.5.2015 t. 1383). Kustannustenkin osalta Rakennusten kunnostaminen edellyttäisi hyvin merkittäviä taloudellisia panostuksia ja Rakennusten suojelu olisi omistajana olevan Nakkilan kunnan kannalta kohtuutonta.

2.4.2. Puhevallan käsittely ennen korkeinta hallinto-oikeutta

ELY-keskus on tehnyt oikaisuvaatimuksen 23.5.2023 Nakkilan tekniselle valiokunnalle Rakennusten purkamisluvista.

Valiokunta ei ole ottanut ELY-keskuksen oikaisuvaatimusta käsittelyyn, koska valiokunnan käsityksen mukaan ELY-keskuksella ei ole MRL 192 §:n 3 momentin mukaista puhevaltaa asiassa. Valiokunta on tehnyt asiasta puuttuvan puhevallan perusteella päätöksen 28.06.2023/61§.

ELY-keskus on valituksessaan 5.7.2023 Turun hallinto-oikeudelle väittänyt, että sillä olisi valitusoikeus ja vaatinut, että oikaisuvaatimusta koskeva asia palautettaisiin valiokunnan uudelleen käsiteltäväksi. Valituksen perusteena ELY-keskus on vedonnut MRL 192 §:n 3 momenttiin, jonka mukaan ELY-keskuksella on valitusoikeus rakennuksen purkamista koskevasta päätöksestä silloin, kun rakennus on valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittävä.

Valituksen kohteena olevassa Turun hallinto-oikeuden päätöksessä (liite 1) hallinto-oikeus on hyväksynyt ELY-keskuksen valituksen ja kumonnut teknisen valiokunnan päätöksen ja palauttanut asian valiokunnalle uudelleen käsiteltäväksi.

2.4.3. ELY-keskuksen valitusoikeudesta

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa on kyse siitä, mahdollistaako MRL 192 §:n 3 momentti tässä tapauksessa ELY-keskuksen valitusoikeuden vai ei.

Valittajien mukaan ELY-keskuksella ei ole asiassa valitusoikeutta, sillä ELY-keskuksella ei ole puhevaltaa asiassa. Turun hallinto-oikeuden päätös on virheellisenä kumottava ja Nakkilan teknisen valiokunnan päätös 28.06.2023/61§ tulee pysyttää.

2.4.4. Valitusoikeuden arvioinnin lähtökohdat

Valittajien käsityksen mukaan Rakennusten purkamislupia koskeva asia ja siihen liittyvät päätökset on tehty Nakkilan kunnan hallintoelimityksessä asianmukaisesti niiden harjoittavalla alueella ja lain säästöjen rajoissa.

ELY-keskuksen valitusoikeutta koskevassa (MRL 192 §:n 3 momentti) hallituksen esityksessä on todettu, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan purkamislupajärjestelmä liittyy läheisesti rakennussuojeluun. Tarkoituksena on varmistaa, ettei suojelun arvoisia rakennuksia pureta, ennen kuin suojelukysymys saadaan ratkaistuksi (ks. KHO 2002:73 ja KHO 2002:74).

Hallituksen esityksessä todetulla tavalla ELY-keskuksen muutoksenhakuoikeudella turvataan se, ettei suojelun arvoisia rakennuksia pureta ennen kuin suojelukysymys saadaan ratkaistua.

Rakennuksen suojelemista koskeva kysymys on ensisijaisesti ratkaistava asemakaavalla tai rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain (498/2010) mukaisessa menettelyssä eikä MRL:n purkamislupamenettelyssä.

Vakiintuneesti on katsottu, että MRL:n mukaisen purkamislupajärjestelmän tarkoituksena ei ole ollut uudentyypisen rakennusten purkamista rajoittavan lupajärjestelmän luominen, vaan sen varmistaminen, että rakennuksen suojelua koskeva asia voidaan ratkaista kohtuullisessa ajassa MRL:n säännösten vaatimukset täyttävällä kaavaratkaisulla tai rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain mukaisella suojelupäätöksellä.

Kunnan tulee itsehallintonsa nojalla toteutettavaa maapolitiikkaa harjoittaessa ottaa huomioon alueita koskevat suojelumääräykset. Kunnan itsehallintoa maapolitiikassa rajoittaviin säännöksiin, kuten muihinkin poikkeussäännöksiin, tulee suhtautua pidättyvästi, eikä ELY-keskuksen valitusoikeutta tule tulkinnalla ainakaan laajentaa.

Tässä asiassa ei ole ollut itsenäistä tarvetta käyttää hallituksen esityksessä tarkoitettua MRL 192 §:n 3 momentin mukaista valitusoikeutta, koska suojelua koskeva asia oli jo ratkaistu. Purkamisluvat eivät koske alueita, joihin kohdistuisi asemakaavassa suojelumääräyksiä (kts. purkamislupapäätökset 15/2023 ja 16/2023 perustelut).

Vuoden 2005 asemakaavan ja vuoden 2015 oikeusvaikutteisen osayleiskaavan perusteella Rakennukset eivät ole valtakunnallisesti taikka maakunnallisesti merkittäviä. Alueen oikeusvaikutteisen yleiskaavan tueksi laadittu rakennusinventointi on laadittu rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain voimassaollessa.

Se, että purkamispäätöksiä koskevia Rakennuksia ei ole kaavassa suojeltu purkamista rajoittavasti ei ole vahinko, vaan kyseessä on ollut harkintaan ja arviointiin perustuva ratkaisu.

Rakennuksia ei ole myöskään suojeltu rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain nojalla.

Näissä olosuhteissa ELY-keskuksen puhevalta johtaisi hallituksen esityksessä viitatuun uudentyypin rakennusten purkamista rajoittavan lupajärjestelmän luomiseen.

2.4.5. Rakennusten valtakunnallisesta tai maakunnallisesta merkittävydestä

MRL 192 §:n 3 momentin mukaan ELY-keskuksella on valitusoikeus rakennuksen purkamista koskevasta päätöksestä silloin, kun rakennus on valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittävä. Purkamislupien kohteena olevat Rakennukset eivät täytä tätä kriteeriä.

ELY-keskus ei ole asiassa esittänyt, miten purkamislupien kohteena olevia Rakennuksia voitaisiin pitää maakunnallisesti tai valtakunnallisesti merkittävänä tavalla, jonka nojalla ELY-keskus voisi puuttua kunnan itsehallintoon ja MRL 5 a §:n mukaiseen kunnan harjoittamaan maapolitiikkaan.

Kuten Turun hallinto-oikeus on todennut, purkamislupien kohteena olevia Rakennuksia ei ole suojeltu voimassa olevassa asemakaavassa vuodelta 2005.

Rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain 2 §:ssä on todettu sen soveltamisala. Ko. lain esitöissä on todettu, että rakennusperinnön suojelemisesta asemakaava-alueella huolehditaan ensisijaisesti kaavoituksella. Rakennusten suojeluarvojen selvittäminen ja arviointi on olennainen osa kaavoitusta. Lakia voidaan soveltaa kuitenkin myös asemakaava-alueella, mikäli jokin seuraavista edellytyksistä täyttyy (2 § 3 momentti):

- 1) kohteella on valtakunnallista merkitystä;
- 2) kohteen säilymistä ja suojelua ei voida turvata maankäyttö- ja rakennuslailla ja sen nojalla annetuilla säännöksillä tai määräyksillä; tai
- 3) kohteen suojeluun tämän lain mukaisesti on erityisiä syitä asemakaavoitustilanteen vuoksi.

Lain mukaan Rakennuksia tulisi suojella asemakaava-alueella ensisijaisesti kaavoituksella. Mikäli Rakennukset olisi tarkoitettu suojeltaviksi, olisi ne merkitty suojeltaviksi jo alueella voimassa olevan asemakaavan laadinnan yhteydessä vuonna 2005.

Ko. lain 2 §:n 3 momentissa esitetyt poikkeusperusteet eivät täyty. Rakennuksilla ei ole valtakunnallista merkitystä, eikä sitä ole edes väitetty olevan.

Asiassa ei ole perusteita turvautua poikkeussäännöksiin asemakaavoitustilanteen vuoksi, sillä voimassa olevat asema- tai yleiskaavat eivät ole olleet vanhentuneita purkamislupien myöntöhetkelläkään (kts. purkamislupapäätökset 15/2023 ja 16/2023 perustelut). Rakennussuojelulaki (60/1985, kumottu) on ollut voimassa asemakaavaa laadittaessa, joten rakennusperinnön suojelua koskevat näkökohdat on huomioitu kaavassa.

Hallinto-oikeuden perusteluissa on viitattu siihen, että vuonna 2015 hyväksytyssä oikeusvaikutteisessa Nakkilan kunnan taajamaosayleiskaavassa ja osayleiskaavan tarkistuksessa Kirkonseudun koulu (kohdenro 154) on osoitettu suojeltavaksi rakennukseksi, joka on paikallisesti arvokas B-luokan kohde. Suojelumääräyksen mukaan arvokkaan rakennuskannan säilyminen on suotavaa, merkinnällä osoitettua kohdetta ei saa ilman pakottavaa syytä purkaa.

Koulurakennus on sisällytetty vuoden 2015 oikeusvaikutteiseen osayleiskaavaan. Kaavassa Koulurakennus on arvoitettu luokkaan B, joka tarkoittaa lievemmin suojeltavaa kohdetta. Oikeusvaikutteisessa osayleiskaavassa (2015) ei ole todettu Koulurakennuksen olevan valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittävä eikä tällaista johtopäätöstä voi oikeusvaikutteisesta osayleiskaavasta edes mitenkään johtaa.

Koulurakennus on osayleiskaavan mukaisesti paikallisesti arvokas B-luokan kohde, ja purkamislupapäätöksessä on sen osalta purkamisen edellytykset tarkistettu kunnan itsensä määräämisoikeuden mukaisesti.

Asuntolarakennusta ei ole kummassakaan kaavassa suojeltu millään merkinnällä.

Koulurakennus edustaa ajalleen tyypillistä rakentamista, mutta Satakunnan alueella on lukuisia vastaavia saman aikakauden koulurakennuksia.

Rakennukset eivät näin ollen ole mitenkään historiallisesti- tai rakennushistoriallisesti merkittäviä tai poikkeuksellisia. Rakennuksia ei ole myöskään suojeltu rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain nojalla.

Turun hallinto-oikeus on 21.10.2021 ratkaissut kaavan muutosasiana¹ 50-luvulta olevan kivikoulun purkamisen. Tässä ratkaisussa on todettu, että vaikka kivikoulu edustaakin rakentamisajankohtansa tyypillistä koulurakentamista, ei rakennuksella pelkästään sillä perusteella voida katsoa olevan sellaisia historiallisia ja rakennushistoriallisia arvoja, joiden vuoksi se olisi asemakaavassa suojeltava.

Purettavaksi päätettyihin Rakennuksiin ei kohdistu Rakennuksiin liittyviä erityisiä arvoja. Myöskään muut lähikorttelien rakennukset ympäristöineen eivät ole saman ikäluokan tyyppirakentamista eivätkä täten tue Koulurakennuksen tai Asuntolarakennuksen merkittävyyttä (kts. purkamislupapäätökset 15/2023 ja 16/2023 perusteet). Tämä seikka erityisesti havainnollistuu pyydetyllä katselmuksella. Lisäksi

¹ Päätösnumero 21/0135/1.

katselmuksessa on havaittavissa, ettei Rakennuksilla ole historiallisia taikka rakennushistoriallisia arvoja.

Purkamislupien kohteena olevat Rakennukset eivät ole valtakunnallisesti taikka maakunnallisesti merkittäviä.

2.4.6. Satakunnan rakennetun kulttuuriympäristön päivitys- ja täydennysinventoinnin (Ramboll 25.5.2023) merkitys asiassa

Hallinto-oikeuden päätöksessä on viitattu maakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen päivitys- ja täydennysinventointiin (Ramboll, 25.5.2023) ("Inventointi"), jonka mukaan Kirkonseudun koulu ja asuntola sijoittuvat maakunnallisesti merkittävälle arvoalueelle 6 "Kirkonkylän koulu ympäristöineen". Käytännössä tämä on ainoa selvitys siitä, että maakunnallisesti merkittävä kriteeri täyttyisi.

Hallinto-oikeuden päätöksessä todetun mukaisesti käytännössä rakennusten merkittävyyttä arvioidaan rakennusperinnön inventoinneissa ja muissa asiantuntijaselvityksissä. Jos rakennus saattaa olla valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittävä, mutta inventointia ei ole tehty tai rakennus on esimerkiksi valitun alueen, teeman tai aikakauden johdosta jäänyt inventoinnin ulkopuolelle, voidaan selvitystä rakennuksen merkittävyydestä tarvittaessa hankkia esimerkiksi asiantuntijaviranomaisen lausunnon avulla.

Päivitys- ja täydennysinventointi perustuu pääpiirteissään Satakunnan rakennusperintö 2005 -inventointiin. Inventointi on nimensä mukaisesti "päivitys- ja täydennysinventointi", jossa on mm. tarkistettu aiemman Satakunnan rakennusperintö 2005 -inventoinnin kohdevalinnat. Inventointi on laadittu Satakuntaliitolle Satakunnan maakuntakaavan uudistamistyön (Satakunnan maakuntakaava 2050) tausta-aineistoksi.

Inventoinnin sivuille 128–129 on kirjattu havainnot purettavaksi päätetyistä Rakennuksista.

Inventoinnin mukaan: "Kirkonkylän koulu opettajan asuntoineen on edustava esimerkki 1950-luvun kouluarkkitehtuurista." Kuvatekstissä on lisäys, jonka mukaan: "Aikaisemmin hyvinkin yleinen rakennustyyppi on nopeasti harvinaistumassa."

Merkittävyyuskriteerin osalta on hallituksen esityksessä MRL 192 §:n muuttamiseksi viitattu rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain 8 §:n suojeleminen edellytyksiin. Ko. lain säännöksen mukaan rakennus voidaan suojella, jos se on valtakunnallisesti, maakunnallisesti tai paikallisesti merkittävä. Rakennuksen merkittävyys arvioidaan seuraavilla perusteilla:

- 1) harvinaisuus tai ainutlaatuisuus (harvinaisuus);
- 2) historiallinen tyypillisuus alueelle (tyypillisuus);
- 3) aluetta tai tiettyä aikaa kuvaavat tyypilliset piirteet (edustavuus);
- 4) alkuperäistä tai sitä vastaavan käytön, rakentamistavan, arkkitehtuurin tai tyylin ilmeneminen ja jatkuminen (alkuperäisyys);
- 5) merkitys historiallisen tapahtuman tai ilmiön todisteena tai siitä kertovana ja tietoa lisäävänä esimerkkinä (historiallinen todistusvoimaisuus); tai

6) näkyvissä olevat eri aikakausien rakenteet, materiaalit ja tyylipiirteet, jotka ilmentävät rakentamisen, hoidon ja käytön historiaa ja jatkuvuutta (historiallinen kerroksisuus).

Valittajat pyytävät korkeinta hallinto-oikeutta huomioimaan, että merkittävyyskriteeriä ei Inventoinnissa ole käsitelty laissa tarkoitetulla tavalla.

Laissa mainittu kriteeri ”harvinaisuus” ei täyty Inventoinnissa mainitulla sanamuodolla ”harvinaistumassa”. Ainoa merkittävyyskriteerin arviointiin vaikuttava seikka, joka Inventoinnissa on todettu, on edustavuus, ja sekin on todettu ilman ainoatakaan perustelua. Valittajien käsityksen mukaan Rakennusten merkittävyys ei muutoinkaan täyty Inventoinnissa mainituilla seikoilla. Inventoinnissa ei ole esimerkiksi esitetty mitään kokonaisarviointia, jonka perusteella merkittävyyskriteerin täytyminen tulisi todennäköiseksi.

Hallinto-oikeuden päätöksessä Inventoinnille on annettu kohtuuton painoarvo, eikä se vastaa Inventoinnin tarkoitusta.

Inventointia arvioidessa tulisi ottaa huomioon, että Inventointi on laadittu keskenrääiseen kokonaisuuteen ja siinä on ehdotettu muutettavaksi alueen aiempaa statusta. Inventoinnin on laatinut Rambollin yksittäinen konsultti.

Yksittäinen tilaustyönä tehty selvitys ei ole MRL:n mukainen suojelupäätös tai kaavaratkaisu, joka olisi esteenä MRL:n mukaisen purkamisluvan myöntämiselle. Tällainen selvitys on ylipäättään kyseenalainen oikeusperuste rakennuksen määrittelemiselle valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittäväksi. Valittajat huomauttavat, että yksityisen konsulttitalon yleisluontoiselle kannalle ei tule antaa hallinto-oikeuden antamaa painoarvoa.

Nakkilan kunta on jättänyt vastineen Satakuntaliitolle Inventointiin liittyen. Rambollin Satakuntaliitolle tekemä selvitys ei ole ollut vielä missään julkisessa käsittelyssä, eikä sitä ole mitenkään hyväksytty.

Valittajat katsovat, että Inventointi ei ole sellainen selvitys Rakennusten maakunnallisesti merkittävydestä, että Koulurakennus taikka Asuntolarakennus voitaisiin sen perusteella katsoa maakunnallisesti merkittäviksi.

Mikäli Rakennukset olisivat maakunnallisesti merkittäviä, olisi ne merkitty sellaisiksi jo alueella voimassa olevan asemakaavan laadinnan yhteydessä vuonna 2005.

Alueen oikeusvaikutteisen osayleiskaavan tueksi laadittu rakennusinventointi on laadittu rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain voimassa ollessa. Oikeusvaikutteisessa osayleiskaavassa ns. B-kohteille annettu suojelumääräys on ehdollinen (ei pakottava), jota ilmentää kaavamääräyksen sana ”suotavaa”.

Yksityisen konsultin perustelemattoman mielipiteen ei tulisi syrjäyttää asemakaavaa taikka oikeusvaikutteista osayleiskaavaa. Hallinto-oikeus on arvioinut esitettyä selvitystä virheellisesti. Mitään perustetta asettaa Rambollin laatimaa Inventointia kaavan määräysten edelle ei ole käsillä.

2.4.7. Arkkitehtisuunnittelu Mikko Uotila Oy:n lausunto

Valittajat ovat asian merkittävyyden vuoksi pyytäneet asiantuntijalausunnon Rakennusten merkittävyydestä Arkkitehtisuunnittelu Mikko Uotila Oy:ltä (liite 2). Arkkitehtisuunnittelu Mikko Uotila Oy on erikoistunut mm. koulurakentamiseen.

Kuten edellä esitetty, Inventointi on yksilöimätön ja perustelematon asiakirja. Inventoinnin mukaan: ”Kirkonkylän koulu opettajan asuntoineen on edustava esimerkki 1950-luvun kouluarkkitehtuurista.” Kuvatekstissä on lisäys, jonka mukaan: ”Aikaisemmin hyvinkin yleinen rakennustyyppi on nopeasti harvinaistumassa.”

Valittajat ovat pyytäneet Arkkitehtisuunnittelu Mikko Uotila Oy:tä lausumaan Rakennusten harvinaisuudesta. Arkkitehtisuunnittelu Mikko Uotila Oy:n lausunnosta käy ilmi, että vastaavia aikakauden rakennuksia löytyy lähialueelta huomattava määrä.

Edustavuuden osalta lausunnossa on korostettu, että Nakkilan kunnassa sijaitsevan Ruskilan koulun suojeluarvo olisi korkeampi kuin Koulurakennuksen.

2.4.8. Toissijainen vaatimus, Asuntolarakennus

Mikäli korkein hallinto-oikeus vastoin Valittajien käsitystä arvioisi Koulurakennuksen MRL 192 §:n 3 momentin tarkoittamalla tavalla valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittäväksi, vaativat Valittajat toissijaisesti sitä, että hallinto-oikeuden päätös kumotaan Asuntolarakennuksen osalta.

Purkamisluvat koskevat sekä Koulurakennusta että Asuntolarakennusta. Hallinto-oikeuden päätöksessä on viitattu, että Kirkonseudun koulu ja asuntola sijoittuisivat maakunnallisesti merkittävälle arvoalueelle 6 ”Kirkonkylän koulu ympäristöineen”.

Valittajat huomauttavat, että Inventoinnissa pelkkä ”Kirkonkylän koulu ympäristöineen” on merkitty arvoalueelle 6, joten hallinto-oikeuden perustelu on virheellinen.

Asuntolarakennusta ei ole suojeltu kaavoissa millään merkinnällä eikä rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain nojalla. Asuntolarakennus ei miltään osin muodosta yhtenäistä kokonaisuutta Koulurakennuksen kanssa, eikä Asuntolarakennusta ole mitään perustettakaan arvioida maakunnallisesti tai valtakunnallisesti merkittäväksi.

Valittajat saattavat korkeimman hallinto-oikeuden tietoon, että pelkän Asuntolarakennuksen osalta ELY-keskuksen puhevallan epääminen ei ratkaise Nakkilan kunnassa päätetyn kouluverkkomallin viivästyistä. Mikäli ELY-keskuksella katsotaan joltain osin olevan puhevalta, realisoituvat tässä valituksessa kuvatut negatiiviset seuraamukset joka tapauksessa.

2.4.9. Lopuksi

Koulurakennus ja Asuntolarakennus eivät ole valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittäviä.

ELY-keskuksella ei ole MRL 192 §:n 3 momentin mukaista valitusoikeutta asiassa. Turun hallinto-oikeuden päätös on virheellisenä kumottava.

Porissa 14. joulukuuta 2023

NAKKILAN KUNNANHALLITUS NAKKILAN TEKNINEN VALIOKUNTA

Laati

Juha Norolahti
asianajaja

Liitteet

1. Turun hallinto-oikeuden päätös, 17.11.2023 H2106/2023
2. Asiantuntijalausunto Arkkitehtisuunnittelu Mikko Uotila Oy, 9.12.2023
3. Selvitys päätöksen tiedoksisaannista